

Голові разової спеціалізованої вченої ради
з присудження ступеня доктора філософії
ДФ 12.093.015
у Маріупольському державному університеті
Міністерства освіти і науки України
докторові економічних наук,
професору Тарасенко Д.Л.

ВІДГУК

офіційного опонента завідувача кафедри економіки та туризму Навчально-наукового інституту ресторанно-готельного бізнесу та туризму Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, доктора економічних наук, професора Горіної Ганни Олександрівни на дисертацію Горюнової Катерини Анатоліївни «Управління сталим розвитком індустрії туризму», подану до захисту в разову спеціалізовану вчену раду ДФ 12.093.015 у Маріупольському державному університеті Міністерства освіти і науки України на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Ступінь актуальності обраної теми. Актуальність дисертаційної роботи Горюнової Катерини Анатоліївни «Управління сталим розвитком індустрії туризму» зумовлено подальшим розвитком та ускладненням економічних відносин у суспільстві, що у свою чергу потребує певної участі держави у регулюванні цих відносин. Однією з перспективних галузей економіки сьогодні визнається туризм у всіх його формах та видах. Мультиплікативний ефект туризму величезний: прогнозований дохід від одного туриста, перевищує суму коштів, витрачених ним у місці перебування на купівлю послуг та товарів у межах від 1,2 до 4 разів. Країни, відомі як світові центри туризму, зробили туризм своєю державною політикою, перебравши на себе функції прогнозування, координування і контролю. У сучасній Україні потрібне

теоретичне осмислення нових форм та принципів взаємодії як між органами виконавчої влади різних рівнів, так і їхньої взаємодії з організаціями, які здійснюють діяльність у сфері туризму.

Сучасні тенденції управління розвитком економіки України пов'язані з ускладненням та великою різноманітністю методів та інструментів, розширенням суб'єкта управління та ресурсної бази. Особливу роль у такому розвитку грають туристські території. Ця роль полягає, перш за все, у наданні низки додаткових можливостей для забезпечення збалансованого, самодостатнього та сталого соціального та економічного розвитку кожної території, що виявляється можливим завдяки прямим та непрямим мультиплікативним ефектам туризму та підвищенню загального рівня життя населення певної території за рахунок внеску туристичної індустрії. Таким чином, туристичні території є виключно цінним ресурсом для забезпечення можливостей переходу до сталого розвитку.

Водночас у державній політиці на сьогоднішній день механізм включення туристських територій в економічний розвиток країни визначено недостатньо ясно, що пов'язано із незавершеністю процесу концептуалізації відповідних теоретико-методологічних та методичних засад управління сталим розвитком туристичних територій. Звісно ж, що без належного наукового обґрунтування при залученні до економічного обігу ресурсного потенціалу туристських територій збільшуються ризики зниження стійкості цієї ланки регіональної системи та всього регіону загалом.

Актуальність дослідження К.А. Горюнової підтверджується результатами виконання науково-дослідної роботи кафедри маркетингу та туризму «Стратегія розвитку туристично-рекреаційного потенціалу Приазов'я» (номер державної реєстрації 0120U101065) у рамках якої авторкою розроблено і науково обґрунтовано модель вдосконалення управління сталим розвитком індустрії туризму, розкрито сутність і зв'язок її складових, та науково-дослідної роботи кафедри публічного управління та адміністрування «Публічне управління для сталого територіального розвитку» (номер державної реєстрації 0118U001700), де авторкою дослідження розвинуто роль і місце нормативно-правових, організаційних, просвітницьких, методичних та інформаційних засад сталого

розвитку в публічному управлінні України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість отриманих наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечено комплексним використанням загальнонаукових та спеціальних методів, серед яких: *системний підхід* (при аналізі ролі та значення ключових теорій та концепцій сталого розвитку туризму у науковому дискурсі); *історико-правовий, термінологічний методи та метод абстрагування* (для дослідження економічних інструментів реалізації стратегії сталого розвитку індустрії туризму та впровадження системи цінностей та глобальних стандартів у механізми сталого розвитку туризму); *догматичний метод* (для аналізу змісту законодавчого регулювання системи управління сталим розвитком індустрії туризму); *формально-логічний метод* (при зіставленні підходів до стратегії розвитку та перешкод впровадження індустрії сталого туризму, як і планування у стратегіях управління сталим розвитком туризму); *комплексний підхід* (при обґрунтуванні наукових рекомендацій щодо удосконалення механізму управління індустрією сталого розвитку туризму в сучасному інформаційному суспільстві) та апробацією результатів дослідження на наукових та науково-практичних конференціях.

Загалом, поставленої автором мети досягнуто, її логічно розкрито шляхом послідовного вирішення означених завдань. Дисертанткою успішно сформульовано перелік завдань, що пов'язані з управлінням сталим розвитком індустрії туризму.

Зміст дисертаційного дослідження відповідає поставленій меті, засвідчує логічність та завершеність дослідження та відповідає паспорту спеціальності 073 «Менеджмент».

Стиль наукових положень та рекомендацій забезпечує легкість і доступність сприйняття. Робота характеризується однозначністю, послідовністю, точністю викладу. Наукові положення, висновки і рекомендації подані в роботі, достатньо обґрунтовані та підкріплені результатами аналізу значної кількості наукових джерел та статистичних даних щодо управління сталим розвитком індустрії туризму.

Структура та кількість опрацьованих літературних джерел свідчить про

глибину проведеного дослідження. Здобувачка, аналізуючи наукові підходи та праці вітчизняних та іноземних науковців, пропонує власне бачення відповідних управлінських процесів.

Достовірність та новизна отриманих результатів. Достовірність отриманих результатів дисертаційного дослідження підтверджено їх методологічною обґрунтованістю, використанням теоретичного та практичного доробку за проблематикою роботи.

Наукову новизну отриманих результатів відбито в таких результатах:

вперше: запропоновано та обґрунтовано комплексний механізм управління сталим розвитком індустрії туризму в сучасному інформаційному суспільстві;

удосконалено: понятійно-категоріальний апарат дослідження процесів управління сталим розвитком індустрії туризму; науково-методичні підходи до формування теорій та концепцій сталого розвитку туризму у науковому дискурсі; концептуальні засади систематизації наявних економічних інструментів реалізації стратегії сталого розвитку індустрії туризму; науково-методичні підходи та практичні рекомендації щодо вдосконалення ідей сталого розвитку у туристичній галузі України відповідно до європейських норм;

дістали подальшого розвитку: нормативно-правові основи міжнародного законодавства у частині впровадження ідей сталого розвитку; узагальнення новітніх стратегій розвитку та перешкоди впровадження індустрії сталого туризму; науково-методичний підхід до впровадження системи цінностей та глобальних стандартів у механізми сталого розвитку туризму; наукова аргументація практично-методичних положень щодо ролі планування у стратегіях управління сталим розвитком туризму.

Повнота викладу в наукових публікаціях, відсутність порушення академічної доброчесності. Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 22 наукових працях, зокрема, 4 статті у наукових фахових виданнях серії «Менеджмент», а також 3 статті в зарубіжних науково-періодичних виданнях, із яких 1 стаття проіндексована у Scopus та 1 стаття проіндексована у Web of Science, 13 публікацій за матеріалами Всеукраїнських та Міжнародних конференцій та 2 розділи у монографіях. Загальний обсяг опублікованих праць за темою дисертації становить 7,1 ум.-друк. арк., з них

особисто здобувачеві належить 5,15 ум.-друк. арк.

Дисертаційну роботу К.А. Горюнової перевірено на унікальність тексту за допомогою онлайн сервісу пошуку плагіату «Unicheck», що не виявило порушень академічної доброчесності.

Практичне значення і впровадження отриманих результатів дослідження. Отримані наукові результати знайшли практичне впровадження в діяльності Товариства з обмеженою відповідальністю «Туристична компанія «Аккорд тур» (довідка № 077561 від 25.10.2023), Управління Культури і Туризму Донецької Обласної Державної Адміністрації Комунальна Установа Культури «Донецький Обласний Навчально-Методичний Центр Культури» (довідка № б/н від 31.10.2023), Управління Туризму та Промоцій Виконавчого Органу Київської Міської Ради (Київська Міська Державна Адміністрація) (довідка № 065-827 від 23.11.2023). Практичні рекомендації авторки можуть бути використані при вирішенні актуальних питань розвитку та здійснення заходів щодо зміцнення демократичного врядування в Україні, освітньому процесі та подальших наукових дослідженнях.

Оцінка змісту та основних положень дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. Зміст та основні положення дисертації свідчать про її завершеність та відповідність встановленим вимогам. Наукові положення, висновки та рекомендації, що віддзеркалені в дисертації, авторка обґрунтовує на основі логічного викладу матеріалу. У висновках до розділів відбито результати дослідження конкретних питань. Розділи роботи взаємопов'язано між собою. Найважливіші результати дослідження викладено у висновках дисертації, що відповідають поставленим завданням.

Дисертацію оформлено відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, що висуваються до такого виду робіт. Зміст наукових праць розкривають основні положення дисертації.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Оцінюючи дисертаційне дослідження в цілому позитивно, слід вказати на деякі дискусійні положення та зробити певні зауваження.

1. У п. 2.1 дослідження доцільно було б систематизувати фактори впливу на розвиток туризму.

2. У другому розділі дисертаційного дослідження слід було б надати порівняльний аналіз економічних показників туристичної галузі України та Європи.

3. У роботі не надана система оцінки ефективності конкретних проєктів у сфері сучасного туризму, що потрібно для прийняття управлінських рішень та відповідно визначення впливу таких проєктів на розвиток конкретного регіону. Така система оцінки, на нашу думку, могла б бути викладена у розділі 2, п. 2.3.

4. У п. 3.2. серед науково-практичних рекомендацій щодо впровадження ідей сталого розвитку в контексті попереднього розгляду стратегій розвитку та перешкод впровадження індустрії сталого туризму у п. 2.1, було б доцільно деталізувати розроблені рекомендації стратегіями взаємодії з певними групами стейкхолдерів.

5. У третьому розділі дисертаційного дослідження (сс. 136-177) слід було б глибше розкрити підходи вітчизняних та зарубіжних авторів, що були використані під час розробки авторської моделі управління сталим розвитком індустрії туризму.

Водночас висловлені зауваження носять переважно рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації. Вони не знижують наукової і практичної цінності отриманих результатів, а лише окреслюють напрямки подальших наукових розробок.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Горюнової Катерини Анатоліївни «Управління сталим розвитком індустрії туризму», є завершеною, цілісною науковою кваліфікаційною роботою, що має наукову новизну, теоретичне та практичне значення, містить наукові результати, які сукупно вирішують важливе наукове завдання, що полягає в розробленні наукових положень та практичних рекомендацій щодо управління сталим розвитком індустрії туризму.

Дисертаційну роботу виконано на високому теоретичному та методологічному рівнях, за своїм змістом та сукупністю отриманих результатів вона відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня

2016 р. № 261 (зі змінами) та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка, Горюнова Катерина Анатоліївна, заслуговує присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри економіки та туризму

Навчально-наукового інституту

ресторанно-готельного бізнесу та туризму

Донецького національного університету

економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського,

доктор економічних наук,

професор

Г.О. Горіна

Підпис	<i>Горіна Г.О.</i>
ЗАСВІДЧУЮ:	
Відділ кадрів	
Донецького національного університету	
економіки і торгівлі імені Михайла	
Туган-Барановського	
<i>Підписав: О.В. Барченко</i>	
* 18 * 01 2024 р.	